

УДК 658.14

ANALYSIS IN THE SYSTEM OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESULTS FROM OPERATIONAL ACTIVITIES**АНАЛІЗ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Chukhlib A.V./ Чухліб А.В.***s.e.s., as.prof. / к.е.н., доц.**Національний університет біоресурсів і природокористування України,**Київ, вул. Героїв оборони, 11, 03041**National University of life and environmental sciences of Ukraine,**Kiev, Heroiv Oborony Str. 11, 03041*

***Анотація.** В статті визначено та обґрунтовано складові системи інформаційно-аналітичного забезпечення, прикладний аспект аналізу як інструменту ефективного управління фінансовими результатами від операційної діяльності. Розкрито методичні аспекти аналізу та прогнозування показників фінансових результатів від операційної діяльності.*

***Ключові слова:** аналіз, управління, система, оцінка, фінансовий результат.*

Вступ.

Підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання напряму залежить від дієвої системи управління фінансовими результатами, що базується на застосуванні сучасного методичного інструментарію формування об'єктивної, повної та релевантної аналітичної інформації щодо результатів діяльності підприємства. У фінансових результатах відображаються всі основні аспекти діяльності підприємства – ефективність використання основних засобів, трудових, матеріальних ресурсів, обсяг і якість виробленої продукції, собівартість і ціна реалізації продукції та ін. Для дієвого управління фінансовими результатами підприємств необхідним компонентом виступає якісно сформований інформаційно-аналітичний продукт.

Основна частина.

Проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами від операційної діяльності висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких М. Д. Білик, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Л. В. Гуцаленко, В. Г. Линник, Л. Г. Ловінська, В. О. Мец, Є. В. Мних, Г.В. Савицька М. Є. Скрипкин, М. Г. Чумаченко, В. О. Шевчук та інші вчені.

Враховуючи, що фінансовий результат є основним узагальнюючим кількісно-якісним показником діяльності підприємства, питання інформаційно-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами від операційної діяльності не втрачає своєї актуальності.

Аналіз економічної літератури дає підстави стверджувати, що трактування сутності категорії «фінансові результати» є багатовекторним. З точки зору економічного підходу, фінансові результати - економічна категорія, що

розглядається в контексті створення додаткової вартості та методичних аспектів визначення результатів діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

Відповідно до облікового підходу, фінансові результати утворюються із доходів суб'єктів господарювання за вирахуванням понесених витрат [5]. Формування фінансових результатів відображено у Звіті про фінансові результати (різні види доходів і витрат, проміжні фінансові результати від операційної діяльності, до оподаткування, чистий прибуток/ збиток), Балансі (нерозподілений прибуток/ непокритий збиток), Податковій декларації з податку на прибуток (відображено фінансовий результат для визначення податку на прибуток).

З аналітичної точки зору, під фінансовими результатами слід розуміти кількісно-якісний результативний показник діяльності суб'єктів господарювання, що визначається різницею між сукупними доходами і витратами, є критерієм оцінки ефективності їх діяльності.

Слід зауважити, що в нормативно-правових документах бухгалтерського обліку не розглядається категорія «фінансові результати», обґрунтовано лише сутність категорій «доходи» та «витрати».

Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», доходом є збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів/ зменшення зобов'язань, що приводять до зростання власного капіталу (за винятком його зростання за рахунок внесків власників) [4]. У міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 18 «Дохід» доходи визначаються як збільшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді надходження/ збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу. При цьому, доходи визнаються одночасно із визнанням збільшення активів/ зменшення зобов'язань [2].

Податковим кодексом України передбачено визначення прибутку шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на величину собівартості реалізованої продукції/ виконаних робіт/ наданих послуг та суму інших витрат за звітний податковий період [3]. Фінансовий результат ототожнюється із прибутком.

Витратами, згідно П(С)БО 16 «Витрати», є зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів/ збільшення зобов'язань, що приводять до зменшення власного капіталу (крім його зменшення за рахунок його вилучення/ розподілення власниками) [5].

В бухгалтерському обліку класифікація доходів і витрат здійснюється за окремими видами діяльності – операційною, фінансовою, інвестиційною.

Аналіз економічної літератури та нормативно-правових джерел дає можливість зробити висновок, що фінансовий результат – це економічна категорія, що характеризує результативність виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання та відображається економічним показником – прибутком/ збитком. Слід зазначити, що фінансовий результат є більш ширшим поняттям, ніж прибуток, який відображає позитивний результат діяльності суб'єктів господарювання.

Система управління фінансовими результатами підприємств включає дві підсистеми – управління формуванням фінансового результату та управління

розподілом фінансового результату. Аналіз фінансового стану підприємства є підґрунтям для ефективного управління результатами від операційної діяльності. Фінансовий результат від операційної діяльності характеризується прибутком/ збитком від операційної діяльності, що визначається як різниця між сумою валового прибутку/збитку та інших операційних доходів і суми адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Важливе місце в системі управління підприємством належить аналізу фінансових результатів від операційної діяльності, що забезпечує управлінський апарат повною, достовірною та своєчасною інформацією, необхідною для ефективного управління доходами і витратами. Механізм управління фінансовими результатами від операційної діяльності представляє собою комплексну управлінську підсистему, спрямовану на реалізацію сукупності спеціальних процедур для забезпечення зростання прибутку.

На сьогодні не існує єдиної методики аналізу фінансових результатів підприємства. Незважаючи на широке коло методичних підходів до аналізу фінансових результатів від операційної діяльності, загальними аспектами залишаються реалізація комплексного підходу проведення аналізу, формування системи показників управління фінансовими результатами підприємств, що забезпечать отримання повної, достовірної, релевантної інформації про результати діяльності суб'єкта господарювання.

Одним із методичних підходів до аналітичної оцінки фінансових результатів є аналіз ефективності використання капіталу, спрямований на аналіз показників прибутковості в абсолютному та відносному виразах, проведення факторного аналізу, визначення коефіцієнтів оборотності, ділової активності тощо.

За іншим підходом, завданнями аналізу фінансових результатів є виявлення тенденції зміни прибутку, зміни операційних витрат, аналітична оцінка зміни показників прибутковості у динаміці/ порівняно з галузевими показниками.

Проаналізувавши різні підходи до аналізу фінансових результатів, необхідно зазначити, що переважна більшість науковців пропонують здійснювати аналіз фінансових результатів від операційної діяльності в розрізі аналітичної оцінки рівня та динаміки показників прибутку, операційних витрат, чинників, що їх формують; показників рентабельності, їх зміни в динаміці та порівняно із галузевими показниками; рентабельності та операційних витрат у розрахунку на одиницю реалізованої продукції; тенденції зміни виручки відносно валового доходу.

Одним із напрямів аналізу фінансових результатів підприємств є отримання прогностичної інформації щодо ймовірності розвитку суб'єктів господарювання, їх фінансових результатів від операційної діяльності.

Рівень фінансових результатів від операційної діяльності підприємств значною мірою залежить від ефективності управління витратами. Найважливішим напрямом управління витратами є мінімізація витрат виробництва, що базується на використанні оптимізаційних моделей, які визначають мінімальний рівень витрат виробництва при обмеженні ресурсів та чинників виробництва.

Висновки.

Таким чином, обґрунтований аналіз фінансових результатів від операційної діяльності потребує використання економіко-математичного моделювання, завдяки якому враховуються як кількісні, так і якісні чинники, забезпечується налаштування параметрів розробленої моделі на фактичні дані. Економіко-математичне моделювання фінансових результатів від операційної діяльності забезпечує достовірність отриманих результатів, можливість кількісно оцінити ступінь впливу ендогенних та екзогенних чинників, зміна яких впливає на підвищення фінансового результату від операційної діяльності, обґрунтування та прийняття виважених управлінських рішень щодо підвищення фінансових результатів суб'єктів господарювання.

Література:

1. Білик М. Д., Бабіч В. В. Обліково – аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. № 4. С. 207.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_012 (дата звернення: 11.10.2023).
3. Податковий Кодекс України: затв. Верховною Радою 04.12.2010 № 2755-VI, зі змінами та доповненнями. URL: http://search.liga.net/1_doc2.nsf/alldoc (дата звернення: 15.10.2023).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» від 29.11.1999 р. № 290. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 14.10.2023).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 10.10.2023).
6. Тесленко Т.І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 356-360.
7. Яріш П.М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2015. № 4(144). С. 159–162.

Abstract. *The article defines and substantiates the components of information and analytical support systems, the applied aspect of analysis as an instrument for effective management of financial results from operational activities. Methodical aspects of analysis and forecasting of indicators of financial results from operational activities are revealed.*

Key words: *analysis, management, system, assessment, financial result.*

Стаття відправлена: 07.11.2023 р.

© Чухліб А.В.